

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Deres ref: 25/03207

Vår ref: JØ/AMS

Dato: 08.04.2025

Høring - Forslag til forskrift om endringer i universitets- og høyskoleforskriften (ansettelse på innstegsvilkår)

Akademikerne viser til høring om forslag til forskrift om endringer i universitets- og høyskoleforskriften for ansettelse på innstegsvilkår, og gir her våre innspill. Høringssvaret vårt er behandlet i Akademikernes styre.

1. Akademikerne primære standpunkt: Vi støtter ikke en utvidelse av dagens prøveordning

Akademikerne er imot å utvide dagens prøveordning til en generell ordning. Målet er og må fortsatt være flest mulig faste stillinger i UH-sektoren. Det er derfor svært beklagelig at høringsinstansene ikke er invitert til å uttale seg om selve vurderingen om å utvide prøveordningen til en generell ordning. Høringsinstansene burde vært invitert til å gi merknader både til spørsmålet om ordningen skal videreføres og eventuelt utvides, og i så fall hvordan.

Da prøveordningen i sin tid ble innført, og Akademikerne ga sin støtte til den, var det under forutsetning av å være en kvoteordning rettet mot fremragende utenlandske forskerspirer. Etter at ordningen har fått virke i 10 år, har vi erfart flere negative konsekvenser. Vi utdyper dette lenger ned.

Ved å utvide dagens prøveordning til en generell ordning, øker risikoen for flere lange midlertidige ansettelser i UH-sektoren og terskelen for fast ansettelse blir enda høyere i sektoren, jf. pkt. 2 nedenfor. I høringsnotatet er disse forholdene ikke nærmere vurdert.

Midlertidige ansettelser i innstegsstillinger kommer i tillegg til dagens adgang til midlertidige ansettelser i ordinære postdoktorstillinger. Siden ansettelse på innstegsvilkår til slutt vil gi rett til fast ansettelse, vil en utvidelse av ordningen lett bli et mer attraktivt alternativ enn ordinære ansettelser i postdoktorstillinger.

I tillegg har ordningen flere uheldige sider/konsekvenser, ikke minst for den enkelte ansatte. Akademikerne er gjort oppmerksom på tilfeller hvor ordningen misbrukes slik at flere ansatte på innstegsvilkår må konkurrere om én og samme faste stilling ved utløpet av åremålsperioden. Det er også tilfeller hvor ansattes lønn aldri har vært oppregulert under åremålsperioden på 6-7 år, samt tilfeller hvor ansettelse på innstegsstilling benyttes for å omgå stillingsstopp. Også

hensynet til familielivet tilsier at man bør være varsom med å utvide ordningen, jf. pkt. 2 nedenfor om institusjonenes adgang til å stille tilleggsvilkår.

2. Om selve høringsforslaget

Dersom dagens prøveordning likevel utvides til en generell ordning, er det viktig at førsteamanuensismodellen vurderes opprettholdt for særskilte fagområder. Dette gjelder blant annet medisin hvor det er et stort videreføringsbehov. Akademikerne er kjent med at Legeforeningen ved LVS vil avgi eget høringssvar hvor dette begrunnes nærmere.

Akademikerne vil også trekke frem forslaget om institusjonenes adgang til å stille tilleggskrav i arbeidsavtalen for å oppnå fast ansettelse (forslagets § 3-25). Tilleggskrav kan stilles uavhengig av alt fastlagte kvalifikasjonskrav til stillingene som førsteamanuensis og professor. Ifølge høringsnotatet kan tilleggskrav for eksempel være krav til resultater ut fra særlige behov innen fagområdet eller forskningsmiljøet, så lenge kravene ikke er urealistiske eller urimelige. Forslaget legger med andre ord opp til en svært vid adgang til å stille ulike typer tilleggskrav og på ulike nivåer.

Denne adgangen til å stille tilleggskrav er ikke uproblematisk. Eksempelvis vil en kandidat med doktorgrad normalt oppfylle formelle vilkår for ansettelse som førsteamanuensis. Eventuelle tilleggskrav vil derfor gjerne være rettet mot ytterligere forskning. Ved å benytte seg av ansettelse på innstegsvilkår, kan dermed institusjonen sette høyere terskler enn i dag for fast ansettelse som førsteamanuensis. Ikke bare hever man dermed kravene for å kunne oppnå en fast stilling, men man gjør det også ytterligere vanskelig å etablere/ha et fungerende familieliv parallelt med forskningen. Forslaget om at UH-sektorens permisjonsregler skal komme til anvendelse, vil i denne sammenheng ikke være tilstrekkelig for å avhjelpe utfordringene.

Akademikernes anbefaler altså ikke å utvide ordningen med ansettelse på innstegsvilkår til en generell ordning. Dersom dagens prøveordning likevel utvides til en generell ordning, er det nødvendig å supplere ordningen med tydelig veiledning til institusjonene. Veiledningen bør omtale hvordan ansettelser på innstegsvilkår praktisk skal gjennomføres for å unngå misbruk så vel som redusere risikoen for de ovennevnte negative konsekvensene for arbeidstakerne.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

—

Lise Lyngsnes Randeberg
Leder

Joakim Østbye
Seniorrådgiver